

УДК 796.011

ШЕРЕМЕТ Л.А.,
кандидат філософських наук,
докторант Інституту вищої освіти
АПН України
(Київ, Україна) lyubasha1971@mail.ru

СТАНОВЛЕННЯ СПОРТУ ВІД НОВОГО ЧАСУ ДО СУЧАСНОСТІ

В даній статті аналізується ситуація зміни культурних парадигм в Новий Час, що безпосередньо вплинула на становлення спорту як соціального феномену. На актуалізацію змін в сфері ігри вплинуло дві значущі події.

Першою був ренесансний гуманізм як ідеологія, де закріплювалась система цінностей, в якій основним центром являлась людина. Другою подією являвся протестантизм як християнська ідеологія, яка акцентувала увагу на принципі активної життєвої позиції у віруючого.

***Ключові слова:** ігрова подія, гуманізм, активність, самореалізація, спорт, Олімпійські ігри.*

Постановка проблеми

Новий Час – історична епоха, що зумовила перехід до нових форм соціальної життєдіяльності (процеси національно-державного об'єднання), до нових форм економічних відносин (розвиток капіталістичних відносин), до нових форм раціонально-теоретичного і практичного мислення (бурхливий розвиток науки я окремих наукових дисциплін). В епоху Нового Часу відбувається певна відмова від ролі традиції у відтворенні соціального та індивідуального життя.

На перший план виходить безпосередня активність людини – і саме це обумовлює важливість дослідження даного історичного періоду для вивчення проблеми становлення сучасного спорту як соціального феномена. Цей останній поступово затверджується в якості повноцінного предмета розгляду соціальної філософії, філософії освіти, аксіології – достатньо згадати останні праці таких українських дослідників як В. С. Білогур, Л. М. Газнюк, В. Й. Григор'єв, М. М. Ібрагімов, С. В. Могільова та ін.

В роботах цих авторів можна знайти розгляд багатьох аспектів осмислення сучасної спортивної діяльності, зокрема й в екзистенційних її вимірах; проте, як на певний недолік сучасного стану філософського осмислення спорту як окремого напрямку досліджень слід указати на недостатню увагу, що приділяється розгляду спорту в його історичному становленні й зокрема у зв'язку його із поняттям гри.

Мета статті.

Завданням даної статі є виявити і показати, за яких умов і за рахунок чого відбувається зміна буттєвого статусу ігрової події. Слід звернути особливу увагу на ті ідеї, які мали визначальний вплив на зміни соціальної та

індивідуальної життєдіяльності людини, яким чином ці ідеї позначалися на розвитку ігрових змагань, і, нарешті, виділити особливості буттєвості ігрової події в Новий Час і її осмислення, як на важливий етап у становленні та розвитку сучасного спорту.

Виклад основного матеріалу.

Новоєвропейська ігрова подія сприяла подальшому розвитку позначених раніше двох соціальних тенденцій в самій ігровій дії - аристократичної і народної. Вона стала можливою за рахунок зміцнення соціальних позицій (в економіці, в політиці та ін.) нового, сильного, підприємливого, що шукав свого покликання, стану - буржуазії (від німецького Burger - городянин).

На безпосередню актуалізацію змін у сфері ігрового дійства в Новий Час, вплинули дві значущі події.

По-перше, це період у житті європейського суспільства, що позначається як Відродження, в рамках якого заявив про себе гуманізм як ідеологія. Зусиллями інтелектуалів-гуманістів була закріплена система цінностей, де основним центром була людина як самостійна особистість, з її власними внутрішніми емоційними, чуттєвими, естетичними, духовними переживаннями. Людина у них розглядалася не тільки як буття, а й як становлення, бо на відміну від інших істот вона створена Богом за своїм образом і подобою. А так як Бог ніким не створений, то і «ти, не стиснутий ніякими межами, визначиш свій образ за своїм рішенням» [9, Т.1, С.249].

Не випадковий розвиток гуманізму саме в епоху Відродження. До цього часу по всій Європі про свою чільну роль заявляють міста, основне населення яких становили вільні виробники. Вони працювали як поодинці, так і в комуні, але найголовніше - не відчували особистої залежності від якого-небудь сеньйора. Поступово створювалися сприятливі соціально-економічні умови для бурхливого розвитку товарно-грошових відносин [5, Т.23, С.725-773]. В цій ситуації активізувався індивідуалізм європейської людини, вона по-своєму починала осмислювати церковні догми, вона бажав звертатися до себе, власних переживань.

Саме в змінних соціально-економічних умовах в європейських містах (Італії, Німеччини, Нідерландів та ін.) й затверджувалися ідеї гуманістів. Для них, як вказує О.Ф. Лосєв, «абсолютна особистість в своєму чисто людському існуванні. Вони бачать індивідуальну людину виключно матеріальною, природною (згідно античним моделям), але яка мислить себе вже як особистість (згідно середньовічним моделям), притому постійно прагне абсолютизувати себе у своєму гордому індивідуалізмі, в своєму самостійному, незалежному існуванні» [4, С.93].

Гуманісти бачать людину вже не стільки таку, яка виконує певну роль (соціальну, релігійну і т.д.), задану спочатку в її існуванні, - вона постає для них як окрема «персона», тобто як автономна особистість [10, С.68]. Як висновок, можна сказати, що гуманізм епохи Відродження дійсно був ідеологією практично-світського влаштування життя і був дуже сприятливою культурною атмосферою для звільнення світської людини і для затвердження Становлення спорту від нового часу до сучасності

культу світської земної краси.

Безпосереднім продовженням ідей гуманізму в осмисленні ігрового дійства слід вважати появу в XVI-XVII ст. достатньо опрацьованих педагогічних теорій, де поєднувалися естетико-практичні традиції античності та італійських інтелектуалів епохи Відродження та окремі аспекти лицарського виховання [10, С.73]. В цих теоріях знову актуалізовано розуміння важливості дитячого й підліткового періоду в розвитку особистості. Це розвиток було немислимий без створення в людині гармонійної єдності душевних і тілесних властивостей. Педагоги-гуманісти активно розглядали та виявляли, наскільки сильно вплив ігор на фізичний та інтелектуальний розвиток молодого людини, на юнацьку фізіологію та психологію. Застосування своїм теоріям вони знаходили в школах, що спеціально відкривалися (замість монастирських) - колегіях, де готували молодь (в основному з «обуржуазненого дворянства») вже не стільки до церковної, скільки до світської кар'єри.

Мислителі тих часів актуалізували думку про необхідність систематичних занять активними і рухливими іграми саме для молоді, вбачаючи в ній покоління, здатне здійснити їх благородні ідеї. Однак ще протягом століть дані пропозиції залишалися без застосування, бо методи навчання підліткового покоління були орієнтовані не на ігри, а на виробничу працю (причина буде зрозумілою нижче). Поверненням до життя вони зобов'язані ідеологам Просвітництва, які зробили їх основою для майбутніх реформ в галузі освіти.

Однак з іншого боку, саме на ґрунті гуманізму зросла й активно заявила про себе інша ідеологія, яка перешкоджала прояву якогось світського вільнодумства в християнському світогляді. Цією ідеологією був протестантизм, який, як і Реформація, виявився другою значущою подією, що задав трансформацію ігрової практики та місця в ній людини, і що визначив новий рівень осмислення ігрової події в Новий Час.

Пуританська мораль затверджувалася саме як ідеологія - вона орієнтувала людину не на відтворення та затвердження минулого досвіду, а на затвердження справжнього заради майбутнього. Традиції могла відводитися тільки формальна роль. Зміни в суспільстві повною мірою відбивалися на сприйнятті і розумінні ігрових дій, що можна простежити також на прикладі Англії.

Власне кажучи, пуританам були принципово антипатичні будь-які ігрові змагання та народні розваги. У випадках боротьби з ними пуритани відстоювали свою особливість - принцип аскетичного життя. А ігри при цьому повинні були служити певній раціональній меті: відпочинку, необхідному для збереження фізичної працездатності. Коли ж вони перетворювалися на чисту розвагу або сприяли пробудженню змагального азарту, грубих інстинктів чи раціонального прагнення до суперництва, тоді вони відкидалися [8, С.197].

У кожному разі, як зазначає М. Вебер, радість, що досягалася грою, мала одне характерне обмеження: вона повинна була бути безкоштовною.

Адже людина пуританської моралі - всього лише керує благами, довіреними їй милістю Божою й не має права витратити що-небудь для власного задоволення, а не на славу Божу [1, С.153]. Адже повторимо, що Богу завгодно тільки раціональне і утилітарне використання багатства на благо кожної окремої людини і суспільства в цілому.

Пуритани, що прийшли до влади, дійсно скоротили число народних свят до мінімуму. Крім «марності», у народних іграх бачили ще й приводи до розпалювання соціальних конфліктів. Але з іншого боку, саме спираючись на пуританську ідеологію, представники буржуазії надали можливість розвиватися тим же народним іграм з новою силою - вони підвели під них комерційну основу. Виявилось, що релігійна вимога корисної праці в рамках власного покликання аж ніяк не суперечить можливості заробляти собі на життя за допомогою чисто ігрової діяльності.

Навпаки, це може навіть вітатися - адже пуританське вчення дозволяє й зміну професії. Людина, якій відкрили можливість раціонально вибудувувати свої потреби, має повне право шукати і знаходити себе в різних сферах життя. І це не випадково, бо якраз XVII в. - Час утвердження ідеології лібералізму, згідно з якою кожна людина має право проявляти власну індивідуальність. Першими, хто почав раціонально трудитися (не рахуючи самих учасників змагання) в ігровій сфері були менеджери-букмекери (посередники між учасником і глядачем).

Характерно, що з кінця XVII ст. розквітає практика грошових ставок на результати кінних скачок і кулачних боїв, учасниками яких були як буржуа, так і прості люди. Пізніше практика ставок поширилася на всі відомі види змагань без винятку. При цьому виявлялася закономірність, що дана практика сприяла упорядкуванню змагань, виникненню чітких правил. Але правила у той час встановлювалися не для того, щоб захистити учасника від небезпеки бути покаліченим, а тому, що вони відповідали пуританським вимогам - точності визначення переможця змагання, і, відповідно, грошового виграшу.

Важливо відзначити, що і аристократична тенденція в грі також піддавалася досить значних змін. Адже саме тут й отримує подальший розвиток ідея про безоплатний характер ігрових занять, тим більше, що таке розуміння було в традиціях аристократії. Дух галантності, що прийшов на зміну ідеалам лицарської доблесті та честі, виводить на перші ролі гру в крикет. Адже він не належав до числа ігор, побудованих на фізичному протиборстві - він не вимагав великих зусиль, як біг на довгі й середні дистанції, і не був пов'язаний з небезпеками, які таїть у собі кулачний бій та рухливі командні ігри.

Саме з захопленістю крикетом пов'язане виникнення в XVII ст. аристократичних аматорських ігрових (далі - спортивних) клубів і товариств, в яких зберігалася кастовість та привілейованість, де чітко охоронялася відданість традиціям. Так, членами товариств не могли бути гравці, які одержували грошову винагороду за свою участь (що аж ніяк не заважало розвитку в їхньому середовищі практики ставок). Лише ті, хто перебував у

Становлення спорту від нового часу до сучасності

клубах, могли називати себе «джентльменами». Власне кажучи, ці клуби були прямими продовжувачами традицій лицарських спільнот.

З іншого боку, «джентльменом» в XVII ст. міг вважатися вже не тільки аристократ за походженням, але й будь-яка людина, що належить до заможного стану. У соціальному житті Англії це означало проникнення основних ідей ідеології протестантизму в аристократичне середовище. Внаслідок цього по-новому осмислювалася роль ігри та змагання для молодої людини. Раз суспільству потрібен активний та діяльний джентльмен, то і процес навчання повинен бути спрямований на придбання знань чисто практичного характеру. Це вимагало раціонального вдосконалення не так духу, скільки тіла через загартовування й систематичні вправи [1, Т.3, С.407-608].

У країнах континентальної Європи (Франції, Іспанії, Німеччини) до епохи Просвітництва в аристократичному середовищі чітко окреслилася тенденція заперечення не тільки ігрових занять, але й фізичних вправ взагалі. Ті ж фізичні вправи, що залишалися в силі, змінювалися в бік граничної символічності. Так, з XVII ст. поширилося фехтування, яке розуміли саме як особливе мистецтво рухів, де результат поєдинку не міг мати якісного результату, тобто переможця. Для фехтування були розроблені суворі правила, що оберігали учасників поєдинку від будь-яких травм.

У свою чергу, зрозуміло, що фехтувати дозволялося тільки тим, хто пройшов спеціальне навчання цьому мистецтву. Одночасно з цим втрачали своїх відвідувачів і закривалися зали та будинки для гри в м'яч. У аристократичному середовищі континентальних європейських країн ігрові заняття стали вважатися недостойними, про них говорили як про «англоманію». І це було природним для того середовища, де панує етикет як норма здійснення життєвих функцій, який існував як система, яка формувала єдність смислового простору. Адже в певній мірі етикет був раціоналістичним аргументом католицького світу проти методизму протестантів, або продовженням існування традиції в рамках окремої соціальної групи [7, С.108-155].

Ситуацію даного протистояння зважилися виправити мислителі епохи Просвітництва. Вони повернулися до ідей ренесансного гуманізму й розвивали концепцію виховання «*homo universalis*», тобто різнобічно розвиненої, сильної, вмілої та сміливої людини. Так, для Ж.-Ж. Руссо тільки така людина буде здатною вирішувати численні соціальні проблеми, що мають свій початок, на думку мислителя, в слабкості людини. Тому він і стверджував нерозривність зв'язків людини з природою, в гармонії з якою й зможе вирости «*homo universalis*». Справедливо вважаючи, що дорослого не перевиховати, Руссо бачив своєю метою прищеплення активного фізичного, а з ним й ігрового, виховання молоді [11, Т.1, С.19-593].

Зміна епох і зміна пріоритетів вела до формування та утвердження нових термінів. Поступово з'явилося поняття «спорт» («*sport*», похідне від англійського «*disport*»), що означало розвагу, відпочинок від праці та широко вживалося в XVII-XVIII ст. саме в цьому значенні. Дане поняття найбільше

відповідало специфіці часу, де ігрова діяльність стала розглядатися саме як відпочинок, відволікання від повсякденної напруженої фізичної праці. У європейських мовах новий термін закріплювався через розвиток спортивних ЗМІ - з 1792 р став виходити в світ спеціальний журнал «Sport magazine», що інформує читачів про різні змагання, а на початку XIX ст. спортивні повідомлення з'явилися й на сторінках газет [12, Р.88-115].

Відзначимо, що тільки починаючи з XVIII ст. ми можемо говорити вже не про ігрову подію, а переважно лише про спортивну. Підставою останньої ставали не тільки існуючі ігрові практики, але й протестантські цінності раціоналізації життєдіяльності, так як спортом в більшій мірі займалися ті, до кого зверталися пуритани - представники буржуазії та робітничого класу. Тільки з епохи промислових революцій починав формуватися спорт як змагання, де основними смисловими рисами, крім суворої раціоналізації, ставали спеціалізація, досягнення матеріальних успіхів в результаті власної праці. Тим самим спорт перетворювався на професію за покликанням, а гра - в розвагу. Крім того, зміна ігрової парадигми на спортивну закономірно вела до чіткого формального й змістовного розділення спортсмена й глядача.

Ідеї мислителів епохи Просвітництва знайшли своє відображення і застосування в освітніх системах виховання німецьких філантропістів - від назви інституту фізичного виховання («Філантропінум») у м Дессау - Г.А. Фіта і І.К.Ф. Гутс-Мутса. Їхніми зусиллями були розроблені та введені в навчальну програму філантропічних інститутів гімнастичні вправи як спосіб фізичного виховання людини, в основу якої вони поклали головні види грецького п'ятиборства: біг, стрибки, метання диска та списа, боротьба. Своїми системами вони хотіли боротися з очевидним негативним впливом на людину спеціалізації трудової діяльності. У роботах філантропістів вперше проводився поділ між фізичною працею та фізичними вправами. Останні розумілися як рух і використання сили з метою вдосконалення тіла, тоді як праця безпосередньо цю мету не переслідує [6, С.181-186].

Створена ними система виховання також являлась відображенням протестантського світогляду - людина повинна бути сильною здоров'ям для виконання власного обов'язку перед Богом. Але при цьому вони не навчали праці, а виховували працею (тому й відводили рухливим іграм всього лише роль заповнення вільного часу учнів). Опорою цього виховання були методи військової підготовки - створення спеціальних груп учнів, сувора дисципліна, дотримання субординації та порядку, тобто формування тих якостей, що сприяли повній раціоналізації життя.

Також відносно систем німецьких педагогів можна говорити не тільки про раціоналізацію життєдіяльності, а й про раціоналізацію тіла. Для них тіло, як і життєву поведінку, теж треба вміти правильно «збудувати», що дозволить ще успішніше трудитися. Нарешті, слід сказати, що їх системи не володіли внутрішньою цілісністю, а являли собою розчленований набір вправ, ізольованих одна від одної. Згодом це викликало обґрунтовану критику на їхню адресу та переробку теоретичного й практичного матеріалу.

Практика даних систем в Пруссії, за сприяння вчителя гімнастики Становлення спорту від нового часу до сучасності

ФЛ. Яна, згодом була включена (з 1842 р) в шкільну освіту. З середини XIX ст. системи гімнастичних вправ з'явилися в багатьох інших країнах Європи (Швеції, Данії, Франції, Швейцарії).

В Англії задуми просвітителів вирішувалися через зміни в системі освіти на початку XIX ст. Ще з другої половини XVIII ст. тут з'являлися приватні публічні школи, де могли навчатися молоді люди в основному з аристократичного стану, відмінної рисою в яких була підготовка до служби на вищих державних постах, а не до певної професії. Організаційні процеси, що відбувалися в них і змінювали їх роль, прямо вплинули на подальший розвиток багатьох спортивних ігор. Структурні зміни в школах почалися з того, що оголилася проблема неефективності колишнього способу управління вільним часом учнів. Останнім було дозволено вільний час використовувати на ігри, серед яких особливого заохочення з боку педагогів удостоювалися командні ігри.

Відзначимо, що процес професіоналізації спортивної події в Новий Час являв собою сублимативну практику самореалізації людини в суспільстві. Учасник спортивного змагання знаходив його як спосіб здійснення власного покликання, причому в такій області, до якої з народження себе не готував. Він виявляв у професійному занятті спортом можливість реалізації свого внутрішнього світу, виявлення якого в соціальному житті було нереальним.

Глядач же бачив цей процес як спосіб заміщення власного «Я» в особі спортсмена, який наочно демонструє майстерну легкість у досягненні поставлених цілей. При цьому слід визнати, що професійна спортивна практика не виникала стихійно - вона також була практикою раціоналізації життєдіяльності людини.

За зразком середніх навчальних закладів все тими ж командними видами спорту стали займатися в університетах, куди надходили випускники шкіл. Самі ж активні після закінчення вищого навчального закладу створювали чергові спортивні клуби. Постійно зростаюча чисельність бажаючих займатися спортивними іграми, заступництво з боку держави визначало поширення спорту в усіх верствах населення Великобританії.

Подібні процеси в другій половині XIX ст. відбувалися в багатьох країнах, але бурхливий розвиток спорту знаходився в прямій залежності від економічного підйому, що обумовлювало його територіальний розвиток - крім Великобританії, це США, Франція, Німеччина, Австрія, Італія. У цих країнах також створювалися спеціалізовані спортивні клуби, де проявляла себе найбільш активна, молода, частина аристократичного стану.

Разом з потребою утвердження себе не тільки на регіональному, але й на національному рівні, з'являлася необхідність в організації та проведенні міжнародних змагань. Однак перші досліди таких змагань приводили до безлічі скандальних ситуацій в силу суб'єктивізму організаторів та непорядкованості в правилах змагань. Ставало зрозумілим, що справжню спортивну цінність можуть мати тільки ті світові змагання, правила та умови яких заздалегідь узгоджуються на міжнародних форумах, і лише в такому випадку будуть повноправно вважатися офіційними. Такі міжнародні

організації стали з'являтися з 1892 р, після чого спортивні змагання дійсно вийшли на новий якісний рівень.

Але все ж найбільш помітною та значущою подією спортивного життя кінця XIX ст. стала організація та проведення Олімпійських Ігор. Ідея відродження Олімпійських Ігор за античним зразком витала в умах багатьох політичних і культурних діячів, теоретиків і мислителів починаючи з XV ж., як форма мирного змагання кращих представників серед людей, як форма організації та затвердження етичних принципів чесності й благородства та інше [2, С.219-220].

Подібні ігри в різні роки й у різні століття проводилися і в Англії, і в Німеччині, і навіть у Греції, але вони не виходили за рамки народних свят, характер яких визначався інтересами вузького, національно обмеженого практицизму. Повсюдний розвиток спорту вимагав подолання такого сепаратизму в аматорському русі. Було очевидно, що для консолідації спортивного життя необхідна єдина організація, яка стояла б над міжнародними федераціями та забезпечувала періодичне проведення змагань, здатних охопити всі види спорту, здатних виражати ідею спільності й примирення всіх народів світу, організованих за зразком Олімпійських Ігор.

За втілення цих задумів взявся французький дипломат барон П'єр де Кубертен. За його активної участі було створено в 1894 р Міжнародний Олімпійський комітет (МОК), і вже через два роки були проведені перші Олімпійські Ігри сучасності на батьківщині древніх ігор - в Афінах. Успішність його діяльності можна пояснити тим, що в певній мірі барону вдалося зіграти на патріотичних почуттях європейських держав. Він і його соратники першими зробили висновок, що різні країни лише тоді роблять серйозні кроки для розвитку тієї чи іншої галузі культури, коли це зовні служить підтвердженням їх престижу [2, С.226].

З іншого боку, вся діяльність МОК була спрямована на закріплення поділу між любителями та професіоналами. У Хартії МОК окремим параграфом були прописані правила допуску до змагань: «Не допускаються ті, хто професійно займається спортом, і ті, хто отримував в минулому або отримує зараз грошову винагороду за заняття спортом. Саме тому на міжнародних олімпійських іграх ніколи не можна призначати грошові призи, а можна вручати тільки почесні нагороди» [2, С.227-228]. Дане правило було виключено з Хартії лише в 1981 р, коли прийшли до визнання, що статус улюбителя і професіонала один - спортсмен.

Показовим є той факт, що на перших Іграх (до першої світової війни) панував, заохочений організаторами, дух універсалізму багато спортсменів гарно виступали в різних дисциплінах. У свою чергу, організатори МОК бачили головним змаганням Ігор п'ятиборство (аналогічне античному), де атлет якраз і показував би свої благородні якості. Професіоналам, крім «меркантильного» характеру занять спортом, в докір ставилася й їх спеціалізація на якомусь одному виді спорту.

Але в той же час характерно, що латинський вираз «Citius! Altius! Stanovenня спорту від нового часу до сучасності

Fortius!» (Швидше! Вище! Сильніше!) виявилось девізом Олімпійських Ігор сучасності. Ігри, що з'являлися в соціальних умовах технократичної новоевропейської культури, не могли не відобразити в собі ідеологію сучасного їм суспільства. І хоча олімпійський спорт, на думку барона де Кубертена, повинен був з'явитися способом подолання (як мінімум символічним) прогресистського підходу до соціальної життєдіяльності, але в підсумку цього не сталося. Більш того, не могло статися в силу соціально-історичних основ новоевропейського спорту.

Як би там не було, ми повинні сказати, що зусиллями П. де Кубертена створювалася ідеологія олімпізму. Для нього ці змагання «самостійних та різнобічно розвинених особистостей» були здійсненням ідеалів гуманізму, а також відродженням зразків фізичної культури Стародавньої Греції. Тим не менш, олімпізм сприяв утвердженню спорту не просто як сфери культурного життя, а як окремої сфери соціального та індивідуального життя людей.

Але той же П. де Кубертен ясно усвідомлював, що «спорт (у будь-якій формі) може викликати почуття найблагородніші й самі низинні; він може стимулювати такі якості як безкорисливість і честюлюбство, так і прагнення до отримання прибутків; він може бути благородним або мерзенним, мужнім або тваринним; спорт можна використовувати як для зміцнення миру, так і при підготовці до війни ...» [6, С.215-216].

Висновки.

Таким чином, актуалізація змін в ігровій практиці в Новий Час виявилася можливою за рахунок розвитку самосвідомості людини, її свободи та її потреб. У діалектичному процесі заперечення (кальвінізм, пуританізм) та затвердження (діяльність гуманістів, мислителів епохи Просвітництва, освітні реформи в Європі в ХІХ ст.) ігрового дійства в Новий Час сформувався феномен спорту.

Було визначено, що народження спорту прямо пов'язане зі зміною способу буття соціуму, коли відтворення соціального досвіду через традицію поступалося місцем зростаючій активності людини в індивідуальній та соціальній життєдіяльності.

Було виявлено, що становлення спорту як змагання ґрунтувалося на цінностях суворої раціоналізації, спеціалізації та успішності життєдіяльності, а також являло собою сублимативну практику самореалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма // Вебер М. Избранные произведения. - М., 1990. - 808 с.
2. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта. - М.: Радуга, 1982. - 400 с.
3. Локк Д. Мысли о воспитании // Локк Д. Сочинения: в 3-х тт. / Д. Локк. - М. Мысль, 1988. - т.3. - 670 с.
4. Лосев А.Ф. Эстетика Возрождения / А.Ф. Лосев. - М.: Мысль, 1982. - 623 с.
5. Маркс К. Капитал, т. 1 / К. Маркс // Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения, изд.2-е. - М.: Политиздат, 1960. - т.23. - 907 с.

6. Оливова В. Люди и игры: у истоков современного спорта. – М., 1985. – 240 с.
7. Оссовская М. Рыцарь и буржуа — М.: Прогресс, 1987—528 с.
8. Павлова Т.А. Роль раннего пуританизма в политической и культурной жизни Англии // Культура эпохи Возрождения и Реформации. – Л.: Наука, 1981. – 231 с.
9. Пико делла Мирандола Д. Речь о достоинстве человека / Д. Пико делла Мирандола // Эстетика Ренессанса. Антология в 2-х тт. / сост. В.П. Шестаков. – М.: Искусство, 1981. – т.1. 495 с.
10. Ревякина Н.В. Физическое воспитание в итальянской гуманистической педагогике Возрождения // Ревякина Н.В. // Средневековый город. - 1987. -Вып.8.-С.66-74.
11. Руссо Ж.-Ж. Эмил // Руссо Ж.-Ж. Педагогические сочинения: в 2-х тт. /Ж.-Ж. Руссо. – М.: Педагогика, 1981. - т.1. -.656 с.
12. Elias N. The genesis of sport as a sociological problem // N. Elias // Sports: readings from a sociological perspective / ed.by E. Dunning. - Toronto, Buffalo, 1972. - P.88-115.

REFERENCES

1. Veber M. Protestantskaya etika i duh kapitalizma // Veber M. Izbrannyye proizvedeniya. - M., 1990. – 808 s.
2. Kun L. Vseobshchaya istoriya fizicheskoy kulturyi i sporta. - — М.: Raduga, 1982. — 400 s.
3. Lokk D. Myisli o vospitanii // Lokk D. Sochineniya: v 3-h tt. / D. Lokk. – М. Myisl, 1988. - t.3. – 670 s.
4. Losev A.F. Estetika Vozrozhdeniya / A.F. Losev. - М.: Myisl, 1982. – 623 s.
5. Marks K. Kapital, t. 1 / K. Marks // Marks K., Engels F. Sochineniya, izd.2-e. – М.: Politizdat, 1960. - t.23. – 907 s.
6. Olivova V. Lyudi i igryi: u istokov sovremennogo sporta. – М., 1985. – 240 s.
7. Ossovskaya M. Ryitsar i burzhua — М.: Progress, 1987—528 s.
8. Pavlova T.A. Rol rannego puritanizma v politicheskoy i kulturnoy zhizni Anglii // Kultura epohi Vozrozhdeniya i Reformatsii. – Л.: Nauka, 1981. – 231 s.
9. Piko della Mirandola D. Rech o dostoinstve cheloveka / D. Piko della Mirandola // Estetika Renesansa. Antologiya v 2-h tt. / sost. V.P. Shestakov. – М.: Iskusstvo, 1981. – t.1. 495 s.
10. Revyakina N.V. Fizicheskoe vospitanie v italyanskoy gumanisticheskoy pedagogike Vozrozhdeniya // Revyakina N.V. // Srednevekovyyi gorod. - 1987. -Vyip.8.-S.66-74.
11. Russo Zh.-Zh. Emil // Russo Zh.-Zh. Pedagogicheskie sochineniya: v 2-h tt. /Zh.-Zh. Russo. – М.: Pedagogika, 1981. - t.1. -.656 s.
12. Elias N. The genesis of sport as a sociological problem // N. Elias // Sports: readings from a sociological perspective / ed.by E. Dunning. - Toronto, Buffalo, 1972. - P.88-115.

ШЕРЕМЕТ, Л.А. - кандидат философских наук, доцент, докторант
Института высшего образования АПН Украины
(Киев, Украина) lyubasha1971@mail.ru

СТАНОВЛЕНИЕ СПОРТА ОТ НОВОГО ВРЕМЕНИ ДО СОВРЕМЕННОСТИ

В данной статье анализируется ситуация изменения культурных парадигм в Новое Время, которая непосредственно повлияла на становление спорта как социального феномена.

На актуализацию изменений в сфере игры повлияло два значимых события. Первой был ренессансный гуманизм как идеология, где закреплялась система ценностей, в которой основным центром являлся человек.

Вторым событием являлся протестантизм как христианская идеология, которая Становлення спорту від нового часу до сучасності

акцентировала внимание на принципе активной жизненной позиции у верующего.

Ключевые слова: *игровая событие, гуманизм, активность, самореализация, спорт, Олимпийские игры.*

SHEREMET, LYUBOV - *PhD, associate professor, doctoral candidate of the Institute of Higher Education of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Kiev, Ukraine) lyubasha1971@mail.ru*

SPORTS FORMATION OF A NEW TIME TO MODERNITY

This article analyzes the situation changing cultural paradigms in modern times, which directly affected the establishment of sport as a social phenomenon.

To update the changes in the game affect two important events. The first was a Renaissance humanism as an ideology where the sealed system of values in which the main center for photographs and images people.

The second event appeared as Protestant Christian ideology, which focused on the principle of active life position in the believer.

Keywords: *game event, humanism, activity, self-realization, sports, the Olympic Games.*

Стаття надійшла до редколегії 06.11.15

Прийнята до друку 11. 11.15